

Anna Ziemlewska

Księga pamiątkowa 150-lecia
Muzeum Okręgowego w Toruniu.
1861-2011, red. Krzysztof Mikulski,
Emanuel Okoń, wyd. Muzeum
Okręgowego w Toruniu, Toruń 2011,
ss. 384 : 150 lat Muzeum Okręgowego
w Toruniu. 1861-2011. Katalog
wystawy, red. Anna Ziemlewska...

Rocznik Toruński 38, 265-266

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

go rytu mszy św., artykuły o św. Jakubie, etapach budowy świątyni, pracach archeologicznych i konserwatorskich, gotyckim i nowożytnym wyposażeniu kościoła, m.in. nowo odkrytych malowidłach, prospekcie organowym, barokowych ołtarzach (na czele z ołtarzem głównym, którego autorstwo udało się ustalić po latach badań), a także opracowania dotyczące protestanckiego okresu funkcjonowania kościoła oraz dziejów parafii w latach 1939–1957. Publikacja, podobnie jak poprzednie tomy serii, jest bogato ilustrowana archiwalnymi i współczesnymi fotografiami, planami, rysunkami, fragmentami dokumentacji konserwatorskiej i archeologicznej, trudno dostępnej dla osób zainteresowanych zabytkami Torunia.

Księga pamiątkowa 150-lecia Muzeum Okręgowego w Toruniu. 1861–2011, red. Krzysztof Mikulski, Emanuel Okoń, wyd. Muzeum Okręgowego w Toruniu, Toruń 2011, ss. 384
150 lat Muzeum Okręgowego w Toruniu. 1861–2011. Katalog wystawy, red. Anna Ziemska, wyd. Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Okręgowego w Toruniu, Toruń 2011, ss. 264

W 1861 r. dzięki staraniom Copernicus Verein oraz władz miasta powstało w jednej z sal Ratusza Staromiejskiego Muzeum Miejskie (Städtisches Museum). Jego zbiory, powiększane przez dziesięciolecia dzięki legatom osób prywatnych, cechów, lokalnych instytucji, depozytom (w tym najważniejszy depozyt Towarzystwa Naukowego w Toruniu), przekazom ze Składnicy Muzealnej i wreszcie zakupom, stały się podstawą kolekcji Muzeum Okręgowego w Toruniu. Muzeum uczciło jubileusz 150-lecia wystawą oraz dwiema publikacjami: *Księgą pamiątkową* i katalogiem wystawy.

W *Księdze pamiątkowej* znalazły się eseje wieloletnich pracowników i dyrektorów placówki, m.in. prof. Mariana Arszyńskiego, prof. Józefa Flika, Michała Woźniaka oraz Anny Kosickiej. Prof. Jan Tajchman opracował obszerny artykuł dotyczący toruńskich zabytków architektonicznych, zaadaptowanych w całości na potrzeby Muzeum po II wojnie światowej: Ratusza Staromiejskiego, kamienic przy ul. Kopernika 15 i 17 (Dom Kopernika), ruin zamku krzyżackiego (obecnie w posiadaniu Centrum Kultury Zamek Krzyżacki), kamienicy Pod Gwiazdą, Domu Eskenów (tzw. Czerwonego Spichlerza oraz kompleksu spichlerzy przy ul. Ciasnej 4, 6 i 8), budynków przy ul. Franciszkańskiej 9 i 11 (siedziba Muzeum Podróżników im. Tony’ego Halika) oraz budynku poklasztornego przy ul. św. Jakuba 20A. Dzieje oraz zbiory poszczególnych działów Muzeum: archeologii, sztuki, etnografii (do 1959 r.

dział stanowił integralną część Muzeum), historii, kultur pozaeuropejskich (zbiory sztuki Dalekiego Wschodu i zbiory etnograficzne Muzeum Podróżników) oraz Domu Mikołaja Kopernika zostały omówione przez ich kierowników i kuratorów. Osobne rozdziały poświęcono działalności edukacyjnej Muzeum, pracowni konserwatorskiej oraz dokumentacji zbiorów i zasobom Biblioteki Naukowej. Do *Księgi* dołączono aneksy z wykazami członków Rady Muzealnej oraz pracowników Muzeum. Publikacja została opatrzona bogatym materiałem ilustracyjnym: współczesnymi i archiwalnymi zdjęciami, planami, rysunkami i rycinami.

Katalog wystawy jubileuszowej zawiera obszerną kronikę historii muzealnictwa w Toruniu (od XVI stulecia aż po początek XXI w.), opracowaną przez Annę Kroplewską-Gajewską. Opublikowane kalendarium nie stanowi wyczerpującej monografii dziejów Muzeum, jest jednak skarbnicą informacji o gromadzonych przez setki lat obiektach i całych kolekcjach, o działalności towarzystw naukowych: Coppersnicus Verein i TNT, ambitnych planach stworzenia w Toruniu w okresie dwudziestolecia międzywojennego Pomorskiego Muzeum Krajowego, losach zbiorów podczas okupacji hitlerowskiej i w drugiej połowie XX w. Część katalogowa została podzielona na 6 rozdziałów, prezentujących wybrane obiekty archeologiczne, artystyczne, etnograficzne oraz pamiątki historyczne i kopernikana ze zbiorów: biblioteki gimnazjum akademickiego, Städtisches Museum i Coppersnicus Verein, Muzeum Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Muzeum Miejskiego (1920–1939), stworzonej przez Niemców w czasie II wojny światowej placówki, która miała podkreślać przynależność miasta do Rzeszy, wreszcie Muzeum Okręgowego w Toruniu (po 1945 r. funkcjonującego pod różnymi nazwami: Muzeum Miejskie, Muzeum w Toruniu, Muzeum Pomorskie).

Anna Ziemlewska (Toruń)